

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषेची ओळख (230121101)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**12**

- 1) पालि अभ्यासाचे —— अंग पालि भाषेचे सर्वात महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये आहेत.

अ) तीन	ब) चार
क) पाच	ड) सहा
- 2) प्राचीन बुद्धकाळात बोलली जाणारी लोकभाषा आज —— नावाने प्रचलित आहे.

अ) प्राकृत	ब) पालि
क) अर्धमागधी	ड) मराठी
- 3) पालि सुत्तांमध्ये काव्यपद दिसत असले तरी कोणते रूप नाही?

अ) काव्य	ब) सुत्त
क) पद	ड) छंद
- 4) नऊ अंगांनी युक्त असलेले पालि भाषेतील महत्त्वाचे वैशिष्ट्ये कोणते?

अ) नवसुत्त	ब) नवधम्म
क) शुद्धधम्म	ड) नवांगसत्थुसासन
- 5) तथागतांनी कोणत्या भाषेत उपदेश दिला?

अ) प्राकृत	ब) अर्धमागधी
क) संस्कृत	ड) पालि
- 6) सिंहली परंपरेनुसार पालिची मुळ भाषा कोणती?

अ) पैशाची	ब) संस्कृत
क) मागधि	ड) अर्धमागीध
- 7) मध्यकालीन भारतीय आर्यभाषा युगात जनभाषेच्या विकासाचे —— स्तर दिसून येतात.

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 8) भगवान बुद्धांचा उपदेश कोणत्या स्वरूपात होता?

अ) काव्य	ब) लिखित
क) मैखिक	ड) ग्रंथ
- 9) आर. ओ. फ्रॅक यांच्या मते पालि भाषेचे उगम स्थान —— आहेत.

अ) कोसल	ब) विंध्य
क) उज्जैन	ड) कलिंग

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) पालि भाषा अभ्यासाची अंगे
ब) पटिपती म्हणजे काय?
क) पालि भाषेचा विकास
ड) पालिभाषा व संस्कृत भाष सहसंबंध लिहा.
इ) पालि भाषेच्या मुळ प्रदेशाविषयी माहिती लिहा.
ई) शिक्षण प्रक्रियेत पालि भाषेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) पालि भाषेचा इतर भाषेवर पडलेला प्रभाव याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

ब) पालि शब्दाची उत्पत्ती याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

क) मध्यकालीन भारतीय आर्यभाषा युगात जनभाषेच्या विकासाचे स्तर किती व कोणते याविषयी माहिती लिहा.

ड) पालि भाषा शिकण्याचे फायदे सविस्तर लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

- अ) प्राचीन काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंत पालि भाषेचा प्रवास याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 ब) पालि भाषेच्या विकासाच्या अवस्था या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ पिटकोत्तर साहित्य म्हणजे काय? ते सांगून पिटकोत्तर साहित्याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

12

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषेची ओळख (230121101)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

12

- 11)** Pali language was a _____ form of language spoken in civilized society.
a) Common b) Verse
c) Prose d) Prominent
- 12)** The Tathagata first preached to the _____ bhikkhus.
a) two b) three
c) four d) five

Q.2 Write any four short notes from the following.

12

- a) Parts of Pali Language Study
- b) Patipatti
- c) Development of Pali language
- d) Relationship with Pali language and Sanskrit language
- e) Native region of Pali language
- f) Importance of Pali language in education process

Q.3 Write the answer to any two of the following questions.

12

- a) Write about the influence of Pali language on other languages.
- b) Write information about the origin of the word Pali.
- c) What are the levels of development of vernacular during medieval Indian Arya language period?
- d) Write the benefits of learning Pali language.

Q.4 Write an answer to any one of the following question.

12

- a) Write a detailed account of the journey of Pali language from ancient times to modern times.
- b) Write detailed information about the stage of development of Pali language.

Q.5 What is Post-canonical Literature? By saying that, write in detail about the non-canonical literature.

12

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली व्याकरण –1 (230121102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1 दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य व अचूक पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. 12

- 1) पालि भाषेत कञ्चायन व्याकरणानुसार एकूण —— स्वर आहेत.

अ) पाच	ब) सहा
क) आठ	ड) दहा
- 2) पालि भाषेत एकूण वर्ण संख्या (वण्णमाला) —— आहेत.

अ) 41	ब) 42
क) 43	ड) 44
- 3) पालि भाषेत व्यंजन संख्या —— आहेत.

अ) 30	ब) 31
क) 33	ड) 34
- 4) पालि भाषेत अनुस्वारास —— म्हणतात.

अ) अनुनासिक	ब) निगहित
क) अग्गहित	ड) अंतहित
- 5) पालि भाषेत माफीस —— म्हणतात.

अ) खन्ति	ब) शांति
क) क्षमा	ड) माफ
- 6) पालि भाषेत —— संधि आहेत.

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 7) पालित विसर्ग नसल्यामुळे कोणती संधि होत नाही?

अ) स्वर	ब) व्यंजन
क) विसर्ग	ड) निगहित
- 8) पालितविभक्ति प्रत्यय —— आहेत.

अ) चार	ब) पाच
क) सहा	ड) सात

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

12

- अ) व्यंजन परिवर्तन
ब) स्वर परिवर्तन
क) पालि व्याकरण भेद
ड) पालि उपसर्ग
इ) स्वर संधि
ई) ततिया विभासि

प्र.३ पूढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

12

- अ) वर्तमान काळाचे प्रत्यय सांगून 'गच्छ' शब्द चालवून दाखवा.
ब) भविष्यकाळाचे प्रत्यय सांगून 'नम' शब्द चालवून दाखवा.
क) भूतकाळाचे प्रत्यय सांगा.
ड) निगहित संधिचे नियम सांगा.

प्र.4 व्यंजन संधिचे नियम सांगून प्रत्येकी एक उदाहरण घ्या.

12

किंवा

रुढी अव्ययाचे प्रकार सांगून उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

प्र.5 विभक्ति म्हणजे काय सांगन विभक्तिच्या प्रकारावर सविस्तर लिहा.

12

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली व्याकरण –1 (230121102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12

- 1) Pali language has a total of _____ vowels according to Kachhayana grammar.

a) Five	b) Six
c) Eight	d) Ten
- 2) Total number of characters (Vanmaala) in Pali language are _____.

a) 41	b) 42
c) 43	d) 44
- 3) Consonant number in Pali language is _____.

a) 30	b) 31
c) 33	d) 34
- 4) Pali language is called Anusvaras _____.

a) Nasal	b) Niggahit
c) Aggahit	d) Antahit
- 5) Forgive are called _____ in Pali language.

a) Khanti	b) Peace
c) Kshama	d) Forgiveness
- 6) Pali language has _____ sandhi.

a) two	b) three
c) four	d) five
- 7) Which sandhi does not take place due to lack of visarga in pali?

a) Vowel	b) Consonant
c) Visarga	d) Niggahit
- 8) The cases in Pali are _____.

a) four	b) five
c) six	d) seven
- 9) Total prefixes in Pali language are _____.

a) 10	b) 12
c) 15	d) 20
- 10) Kumbhakaro ghatam karotil this is an example of the _____ case.

a) Pathma	b) Dwitiya
c) Tatiya	d) Chatutthi
- 11) In Pali language there are total _____ types of prepositions.

a) three	b) four
c) five	d) six

- 12) Pali language has _____ adjectives.

 - a) three
 - b) four
 - c) five
 - d) seven

Q.2 Write short notes. (Any Four)

12

- a) Consonant changes
 - b) Vowel changes
 - c) Pali grammar distinction
 - d) Pali prefixes
 - e) Vowel Sandhi
 - f) Tatiya Vibhatti (Instrumental case)

Q.3 Answer the following question (Any Two)

12

- Answer the following question (Any Two)**

 - a) Illustrate the word 'gachch' by saying the present tense suffix.
 - b) Illustrate the word 'nam' by saying the suffix of the future tense.
 - c) State the past tense suffixes.
 - d) State the rules of Niggahita Sandhi.

Q.4 State the rules of Consonant sandhi and give one example of each.

12

OR

Explain the types of rudhiavaya with examples.

Q.5 Write in detail about the types of inflectional suffixes in Pali by stating what is inflectional suffixes?

12

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली साहित्याचा इतिहास (230121103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

12

- 10) कंखवितरणी ही अट्टकथा कोणत्या ग्रंथावर आधारित आहे?
- अ) विनयपिटक
 - ब) पातिमोक्ख
 - क) सुत्तपिटक
 - ड) अभिधामपिटक
- 11) सुमंगलविलासिनी ही अट्टकथा कोणत्या निकायावर लिहिली आहे?
- अ) संयुतनिकाय
 - ब) दीघनिकाय
 - क) अंगुत्तरनिकाय
 - ड) खुददकनिकाय
- 12) विशुद्धिमग्गामध्ये पहिल्या परिच्छेदात कशाचे विवेचन आहे?
- अ) प्रज्ञेचे
 - ब) निर्वाणाचे
 - क) समाधीचे
 - ड) शीलाचे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

12

- अ) मिलिंद प्रश्न
- ब) पहिली धम्म संगीती
- क) पेटोको उपदेश
- ड) बुधदघोष
- इ) दाठावंस
- ई) नेतीपकरण

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- अ) पालि भाषेचा विकास या विषयी माहिती लिहा.
- ब) विनयपिटका विषयी माहिती लिहा.
- क) दीपवंस या ग्रंथाविषयी माहिती लिहा.
- ड) आचार्य बुधदत्त यांच्याविषयी माहिती लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

12

धम्मपाल यांच्या अट्टकथाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

सम्राट अशोकाच्या शिलालेखाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

वंस साहित्य म्हणजे काय ते सांगून निर्मिती, कालखंड या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

12

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली साहित्याचा इतिहास (230121103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

- 12)** What is explained in the first paragraph in Vishuddhimagga?

 - a) Pragya's
 - b) Nirvana's
 - c) Samadhi's
 - d) Sheela's

Q.2 Write any four short notes from the following.

12

- a) Milindapraśna
 - b) Firstdhammaconcil
 - c) pēṭakōpadēśa
 - d) Buddhaghōṣa
 - e) dāṭhāvansa
 - f) nēttipakarana

Q.3 Write the answer to any two of the following questions.

12

- a) Write information about the development of Pali language.
 - b) Write information about Vinayapitaka.
 - c) Write information about the book Deepvansa.
 - d) Write information about Acharya Buddhadatta.

Q.4 Write an answer to any one of the following questions.

12

- a)** Write detailed information about Dhammapala's Atthakatha.
OR
b) Write detailed information about the inscriptions of Emperor Ashoka.

Q.5 Answer the following question

12

What is vans literature? write detailed information about creation, period.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषा व साहित्य – संशोधन पद्धती (230121105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 3:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**12**

- 1) चिकित्सक अभ्यासात कशा प्रकारचे चिकित्सा अपेक्षित आहे?

अ) सर्वांगीण	ब) फक्त विषयाची
क) सारांश रूपाची	ड) वैज्ञानिक
- 2) एखादया भौगोलिक स्थानाचे अभ्यास संशोधन कोणत्या प्रकारात मोडते?

अ) भूगोल अभ्यास	ब) क्षेत्र अभ्यास
क) स्थानिक	ड) समाज अभ्यास
- 3) धार्मिक साहित्यांचे निरपेक्ष मूल्यमापन करण्यासाठी संशोधकास कोणती भूमिका आवश्यक असते?

अ) धर्म योग्य	ब) धर्म श्रद्धेची
क) तटस्थ	ड) धार्मिकतेची
- 4) संशोधन संबंधीत माहिती संकलनासाठी काय आवश्यक आहे?

अ) आवड	ब) पैसा
क) वेळ	ड) विस्तृत शोध
- 5) संशोधकाला संशोधनाची निश्चित दिशा कशामुळे प्राप्त होते?

अ) संशोधन आराखडा	ब) मार्गदर्शकामुळे
क) विषयामुळे	ड) गृहितकांमुळे
- 6) कोणत्या लेखनाशिवाय संशोधन पूर्ण झाले असे म्हणता येणार नाही?

अ) स्वलेख	ब) अहवाल
क) टंकलेखन	ड) शुद्धलेखन
- 7) एखाद्या संस्थेच्या व्यक्तीनी हाताने किंवा टाईप केलेले दस्ताऐवज कोणत्या स्त्रोत प्रकारात मोडतात?

अ) खाजगी कागदपत्रे
ब) संस्थानिक कागदपत्रे
क) हस्तलिखित किंवा वैयक्ति कागदपत्रे
ड) निमसरकारी कागदपत्रे
- 8) एखाद्या समस्येच्या कारणासंबंधी निराकरण करून वास्तव ज्ञान प्राप्त करणे हे कोणत्या पद्धतीचे संशोधन होय?

अ) विश्लेषणात्मक	ब) वर्णनात्मक
क) तुलनात्मक	ड) निदानात्मक

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) मूलभूत संशोधन म्हणजे काय?

ब) उपयोजित संशोधन म्हणजे काय?

क) आशय विश्लेषणाच्या पायऱ्या लिहा.

ड) प्रश्नावलीचे किती प्रकार लिहा.

इ) संशोधन अहवालाचा उद्देश लिहा.

ई) वर्णनात्मक संशोधन आराखडयाच्या पायऱ्या लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न (कोणत्याही दोन)

12

- अ) गृहितके म्हणजे काय? ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) संशोधन अहवालाच्या घटकाविषयी माहिती लिहा.
क) तौलनिक अभ्यास म्हणजे काय? वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ड) वर्णनात्मक संशोधन म्हणजे काय ते लिहा. व निकष याविषयी माहिती लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.(कोणताही एक)

12

- अ) आदर्श संशोधन अहवालाची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ब) संभाव्यता नमुना निवड पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

12

संशोधनातील महत्वाचे टप्पे सविस्तर लिहा.

**Seat
No.**

Set | P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषा व साहित्य – संशोधन पद्धती (230121105)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 3:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

12

- 10) Which research method can study causality between similarities and differences between two things?

 - a) Comparative
 - b) Descriptive
 - c) Historical
 - d) Analytical

11) How many types of observation are there in total?

 - a) two
 - b) three
 - c) four
 - d) five

12) In which type of research is Suttanipata more important in terms of Pali literature research?

 - a) Historical
 - b) Descriptive
 - c) Survey
 - d) Experimental

Q.2 Write answer the following (Any Four)

12

- a)** What is basic research?
 - b)** What is applied research?
 - c)** Write the steps of content analysis.
 - d)** How many types of questionnaire are there?
 - e)** Write the objective of the research report.
 - f)** Write the steps of descriptive research design.

Q.3 Answer the following questions. (any Two)

12

- a) What is hypothesis and write its characteristics.

b) Write information about the element of research report.

c) What is comparative study? Explain with characteristics.

d) Write what is descriptive research and write information about criteria.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

- a)** Write the characteristics of an ideal research report.
b) Write the characteristics of probability sample selection method.

Q.5 Write in detail the important steps in research.

12

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली संस्कार पाठ – अभ्यास (230121106)

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**12**

- 1) या 'मोक्ख' पालि शब्दाचा अर्थ काय आहे?

अ) मोका	ब) मुख्य
क) मोक्ष	ड) मुका
- 2) म्हणजे 'बोधिराजा' कोण?

अ) बुद्ध	ब) सिद्धार्थ
क) भगवान	ड) बोधिवृक्ष
- 3) 'भवतु' म्हणजे काय?

अ) आशीर्वाद	ब) मंगलहो
क) होवो	ड) तुझे
- 4) 'अवेरा' या पालि शब्दाचा अर्थ काय होतो?

अ) अवेळी	ब) आवर
क) आवरण	ड) अवैर
- 5) संघानुसति मध्ये बुद्धगुणकिती आहेत?

अ) सहा	ब) सात
क) आठ	ड) नऊ
- 6) 'दुगन्धो' या पालि शब्दाचा अर्थ काय होतो?

अ) सुगंध	ब) दोन गंध
क) दुर्गंध	ड) यापैकी नाही
- 7) या 'पच्चुपन्ना' पालि शब्दाचा अर्थ काय आहे?

अ) पाचू—पन्ना	ब) वर्तमानकाळ
क) भूतकाळ	ड) भविष्यकाळ
- 8) 'सत्र' या पालि शब्दाचा अर्थ काय आहे?

अ) त्याच	ब) सत्य
क) असत्य	ड) विचार

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

12

- अ) सम्बुद्ध
 ब) प्रज्ञा
 क) अरहतो
 ढ) क्षमा याचना
 इ) तिसरणत्तय
 ई) धूप पूजा

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- अ) पालि दसशील अर्थासहित सांगा.
ब) बुद्ध या शब्दाची संकल्पना स्पष्ट करा.
क) सुपटिपन्नो या शब्दाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ड) स्वाक्खातो भगवता धम्मो या वाक्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 पालिबृद्ध वंदना सांगून अर्थासह सविस्तर लिहा।

12

किंवा

शील म्हणजे काय सांगून शीलाचे महत्व आणि सुपरिणाम स्पष्ट करा.

प्र.5 संघानसतियाचा अर्थ स्पष्ट करून मानवी जीवन संस्कारात त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

12

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली संस्कार पाठ – अभ्यास (230121106)

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12

- 1) What is the meaning of the Pali word 'Mōkkha'?

a) mokā	b) main
c) mokshā	d) dumb
- 2) Who is 'Bodhiraja'?

a) Buddha	b) Siddhartha
c) Lord	d) Bodhi tree
- 3) What is 'Bhavtu'?

a) Blessings	b) Mangal Ho
c) becoming	d) Yours
- 4) What does the Pali word 'avera' mean?

a) Untimely	b) Avar
c) Cover	d) good will
- 5) How many virtues are there in Sanghānusati?

a) six	b) seven
c) eight	d) nine
- 6) What is the meaning of the Pali word 'Dugandho'?

a) Aroma	b) Two odors
c) bad odor	d) None of these
- 7) What is the meaning of the Pali word 'Paccupannā'?

a) pācū-pannā	b) Present tense
c) Past tense	d) Future tense
- 8) What is the meaning of the Pali word 'Sacca'?

a) Same	b) True
c) False	d) Thought
- 9) What is the meaning of the Pali word 'Ñāñō'?

a) Wise	b) Arrow
c) he	d) Craft
- 10) What does 'Tirtan' mean?

a) Tir	b) Tirtha
c) Three nights	d) Three gems
- 11) What is the meaning of the Pali word 'Aññam'?

a) Anu	b) Other
c) Food	d) Anna
- 12) What is called a follower of Athashil Upōsath?

a) Buddhist	b) Upāsakā
c) Monk	d) Religious

Q.2	Write Short Notes. (Any Four)	12
a)	Sambuddh	
b)	Pañña	
c)	Arahatō	
d)	Khamā Yācanā	
e)	Tisaranttaya	
f)	Dhup puja	
Q.3	Answer the following question (Any Two)	12
a)	Say Pali Dassila with meaning.	
b)	Explain the concept of the word Buddhā.	
c)	Explain the concept of the word suptipannō.	
d)	Explain the concept of the phrase svākkhātō bhagavata dhammō.	
Q.4	Write Pāli Buddha Vandanā in detail with meaning.	12
	OR	
	Explain the importance and benefits of Sila by telling what Sila means.	
Q.5	Explain the meaning of Saghānusati and explain its importance in human life reform.	

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषा अनुवाद कौशल्य (230121104)

Day & Date: Saturday, 30-12-2023

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजावीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

06

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- अ) स्त्रोत भाषा म्हणजे काय? उदाहरणास स्पष्ट करा.
ब) भाषानुवाद म्हणजे काय?
क) अतिभाषिक अनुवाद म्हणजे काय?
ड) यांत्रिक अनुवाद म्हणजे काय?

प्र.३ खालिल पालि उतान्याचे भाषनुवाद करा.

यानीध भूतानि समागतानि, भुम्मानि वा यानि व अन्तलिक्खे ।
 सब्बेव भूता सुमना भवन्तु, अथोपि सक्षम सुणन्तु भासितं ॥
 तस्मा हि भूता निसामेथ सब्बे, मेत्तं करोथ मानुसिया पजाय ।
 दिवा च रत्तो च हरन्ति ये बलिं, तस्मा हि ने रक्खथ अप्पमत्ता ॥
 यं किञ्चि वित्तं इध वा हुरं वा, सग्गेसु वा यं रतनं पणीतं ।
 न नो समं अस्थि तथागतेन, इदम्पि बुद्धे रतनं पणीतं ।
 एतेन सञ्चेन सुवत्थि होतु ॥
 खयं विरागं अमतं पणीतं, यदज्जगा सक्यमुनि समाहितो
 न तेन धम्मेन समत्थि किञ्चि, इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
 एतेन सञ्चेन सुवत्थि होतु ॥
 यं बुद्धसेष्टो परिवण्णयी सुचिं, समाधिमानन्तरिक्षमाहु ।
 समाधिना तेन समो न विज्जति, इदम्पि धम्मे रतनं पणीतं ।
 एतेन सञ्चेन सुवत्थि होतु ॥

प्र.४ पालि भाषा अनुवाद प्रक्रियेतीलपथ्येयावर चर्चा करा.

किंवा

भाषानुवादाची व्याख्या सांगून पालि भाषा अनुवादाचे स्वरूप सांगा.

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषा अनुवाद कौशल्य (230121104)

Day & Date: Saturday, 30-12-2023

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

06

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a)** What is a source language? Explain with example.
 - b)** What is language translation?
 - c)** What is metalanguage translation?
 - d)** What is machine translation?

- Q.3 Translate the following Pali passage. 06**

Yānidh bhūtāni samāgatāni, bhūm'māni vā yāni vā antalikkhē I
sabbvēa bhūta sumanā bhavantu, athōpi sakkacca sunantu bhāśitam II
tasmā hi bhūta nisamēt sabbē, mettam karōt manuṣya pajāya I
divā ca rattō ca haranti yē balin, tasmā hi nē rakkathā appamattā II
yam kiñci vittam idha vā huram vā, saggēsu vā yam ratanam pāṇitam I
na nō sam at'thi tathāgatēn, idamapi bud'dhē ratanam pāṇitam I
aten sacen suvatti hōtu.

Khayam virāgarām amtam pāṇitam, yadajjaga śakyamuni samāhitō I
na tēna dham'mērām samatti kiñci, idamapi dham'mē ratamām pāṇitam I
aten sacen suvatti hōtu.

Ī bud'dhasēṭṭhō parivannayī sucin, samādhimānantarikajñamahu I
samādhinā tēn samō na vijjati, idamapi dham'mē ratanam pāṇitam I
aten sacen suvatti hōtu I

- Q.4 Discuss regimen in Pali language translation process. 12**

OR

State the nature of Pali language translation by giving the definition of translation.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली भाषा व तिचे महत्त्व (MA17101)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1 दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य व अचूक पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. 16

- 1) समाधी अवस्थेमध्ये असतांना तथागतांच्या मुखातून निघालेल्या गंभीर उद्गाराला काय म्हणतात?

अ) पट्टान	ब) उदान
क) निदान	ड) जातक
- 2) बुधांना कोणत्या नदी काढी झान प्राप्ती झाली?

अ) यमुना	ब) गंगा
क) जमुना	ड) निरंजना
- 3) तथागतांच्या सहवासात कोण राहत होते?

अ) उपाली	ब) रेवत
क) आनंद	ड) रोहण
- 4) धम्मचक्र परिवर्तन कथे मध्ये कोणता उपदेश आहे?

अ) प्रज्ञेचा	ब) समाधीचा
क) चार आर्यसत्याचा	ड) शीलाचा
- 5) पालि पदय रचना कोणत्या ग्रंथामध्ये आहे?

अ) उदान	ब) धम्मपद
क) पट्टान	ड) संगिणी
- 6) तथागताने पहिल्यांदा किती भिकखुंना उपदेश दिला?

अ) दोन	ब) तीन
क) पाच	ड) बारा
- 7) पट्टान या ग्रंथामध्ये कोणत्या सिध्दांताची माहिती दिली आहे?

अ) आर्यसत्य	ब) प्रतित्यसमुत्पाद
क) निब्बान	ड) सील
- 8) बुध म्हणजे काय?

अ) तत्त्वज्ञान	ब) धम्म
क) सत्य	ड) सील

- 9) पालि साहित्याचा कालखंड कोणता आहे?
- अ) 3500 वर्षांपूर्वी
 - ब) 4500 वर्षांपूर्वी
 - क) 2500 वर्षांपूर्वी
 - ड) 1500 वर्षांपूर्वी
- 10) जातक या ग्रंथामध्ये कोणाच्या पूर्व जन्माच्या जातक कथा आहेत?
- अ) सारीपुत्र
 - ब) महामोगगलायन
 - क) तथागत
 - ड) आनंद
- 11) मानवजातीला मानवतेची शिकवण देणारे साहित्य कोणते आहे?
- अ) पालि
 - ब) हिंदी
 - क) इंग्रजी
 - ड) मराठी
- 12) तथागत कोणत्या मार्गाकडे घेऊन जाणारे मार्गदर्शक आहे?
- अ) सम्बोधीकडे
 - ब) समाधीकडे
 - क) निर्वाणाकडे
 - ड) प्रज्ञेकडे
- 13) तथागतांचे महापरिनिर्वाण कोणत्या नगरात झाले?
- अ) कपिलवस्तू
 - ब) कुशीनारा
 - क) राजगीर
 - ड) नालंदा
- 14) ई. जे. थॉमस यांच्या मते पालि भाषा कोणत्या प्रदेशाची आहे?
- अ) बिहार
 - ब) उत्तरप्रदेश
 - क) कोशाल
 - ड) कुशीनारा
- 15) खुदूक निकायात किती ग्रंथाचा समावेश आहे?
- अ) 10
 - ब) 15
 - क) 20
 - ड) 22
- 16) दीघनिकाय म्हणजे काय?
- अ) दीर्घ आकाराचा संग्रह
 - ब) मध्यम आकाराचा संग्रह
 - क) लहान आकाराचा संग्रह
 - क) अंक आकाराचा संग्रह

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

16

- अ) निहिस डेक्हिड्स यांचे पालि भाषा याविषयीचे थोडक्यात मत स्पष्ट करा.
- ब) पाली भाषा व संस्कृत भाषा यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.
- क) डॉ. ओल्डन बर्ग व स्टेन कोनी यांचे पालि भाषेच्या मूळ प्रदेशाविषयी मत स्पष्ट करा.
- ड) शिक्षण प्रक्रियेत पालि भाषेचे महत्त्व लिहा.
- इ) भाषा विकासात पालि भाषेचे स्थान यावर माहिती लिहा.
- ई) पालि भाषेचा विकास कसा झाला ते स्पष्ट करा.

प्र.3 पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

16

- अ) प्राचीन काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंत पालि भाषेचा प्रवास याविषयी माहिती लिहा.
- ब) पालि भाषा शिकण्याचे फायदे सविस्तर लिहा.
- क) पालि भाषा बौद्धिक व नैतिक विकासाचे स्त्रोत यावर माहिती लिहा.
- ड) मार्गाधि आणि अर्धमार्गाधि या भाषेविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

- प्र.4 खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा** 16
- अ) पालि भाषेची व्याख्या सांगून तिचे मूळ प्रदेश व वैशिष्ट्ये लिहा.
किंवा
- ब) पालि भाषेचा इतर भाषेवर प्रभाव याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5 पालि भाषेच्या विकासाच्या अवस्था याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.** 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली व्याकरण – 1 (MA17102)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) पालि भाषेत कञ्चायन व्याकरणानुसार स्वरसंख्या किती आहे?

अ) पाच	ब) सहा
क) सात	ड) आठ
- 2) कञ्चायन व्याकरणानुसार पालि भाषेत एकूण वर्ण संख्या (वण्णमाला) किती आहे?

अ) 41	ब) 42
क) 43	ड) 44
- 3) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालित किती व्यंजन संख्या आहे?

अ) 30	ब) 31
क) 33	ड) 34
- 4) पालि भाषेत अनुस्वारास काय संबोधन आहे?

अ) अनुनासिक	ब) निग्गहित
क) अग्गहित	ड) अंतहित
- 5) पालि भाषेत स्वरास काय म्हणतात?

अ) सूर	ब) शार
क) सोर	ड) सरा
- 6) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालित किती संधि आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 7) पालित भाषेत विसर्ग नसल्यामुळे खालीलपैकी कोणती संधि होत नाही?

अ) स्वर	ब) व्यंजन
क) विसर्ग	ड) निग्गहित
- 8) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालित विभक्ति प्रत्यय किती आहेत?

अ) चार	ब) पाच
क) सहा	ड) सात
- 9) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत एकूण उपसर्ग संख्या किती आहेत?

अ) 10	ब) 12
क) 15	ड) 20

- 10) कुम्भकारो घटं करोति हे खालील पैकी कोणत्या विभक्तिचे उदाहरण आहे?
- अ) पठमा
 - ब) द्वितीया
 - क) ततिया
 - ड) चतुर्थि
- 11) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत एकूण किती प्रकारचे अव्यय आहेत?
- अ) तीन
 - ब) चार
 - क) पाच
 - ड) सहा
- 12) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालिभाषेत किती विशेषणे आहेत?
- अ) तीन
 - ब) चार
 - क) पाच
 - ड) सात
- 13) पालिभाषेत पुलिंगि शब्द स्त्रिलिंगि करण्याकरिता त्या शब्दांना किती प्रत्यय लावले जातात?
- अ) एक
 - ब) सहा
 - क) सात
 - ड) आठ
- 14) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत एकूण समास किती आहेत?
- अ) पाच
 - ब) सहा
 - क) सात
 - ड) आठ
- 15) पालि भाषा व्याकरणानुसार पालि भाषेत वचन किती आहेत?
- अ) एक
 - ब) दोन
 - क) तीन
 - ड) बहु
- 16) पालिभाषे मध्ये 'श' आणि 'ष' ऐवजी खालीलपैकी कोणत्या व्यंजनाचा उपयोग केला जातो?
- अ) स
 - ब) छ
 - क) क्ष
 - ड) कोणताही नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) ततिया विभक्ति
- ब) उपसर्ग
- क) छढ्या विभक्ति
- ड) स्वर परिवर्तन
- इ) स्वर संधि
- ई) व्यंजन परिवर्तन

प्र.3 पुढील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

16

- अ) वर्तमान काळाचे प्रत्यय सांगून 'परस्स' शब्द चालवून दाखवा.
- ब) भूतकाळाचे प्रत्यय सांगा.
- क) भविष्यकाळाचे प्रत्यय सांगून 'नम' शब्द चालवून दाखवा.
- ड) निगहित संधिचे नियम स्पष्ट करा.

- प्र.4 अ)** व्यंजन संधिचे नियम उदाहरणसह विश्लेषण करा. 16
 किंवा
ब) रुढी अव्ययाचे प्रकार सांगून उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
- प्र.5** विभक्ति म्हणजे काय सांगून विभक्तिच्या प्रकारावर सविस्तर लिहा. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली साहित्याचा इतिहास (MA17103)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) सिंहली परंपरेनुसार पालि भाषा कोणत्या देशाची भाषा आहे?

अ) कलिंग	ब) बिहार
क) विघ्य	ड) मगध
- 2) नेतिपकरण म्हणजे —— चा मार्गदर्शक होय.

अ) धम्मा	ब) अधम्मा
क) सध्दम्मा	ड) यापैकी नाही
- 3) प्रो. रीस डेव्हिडसन यांनी पालि भाषा —— प्रदेशाची आहे. असे मत मांडले आहे.

अ) बिहार	ब) कोशल
क) मगध	ड) यापैकी नाही
- 4) कोणत्या मौर्य राजपुत्राने त्रिपीटक पाठ असणाऱ्या भन्तेना घेऊन श्रीलंकेला गेला होता?

अ) सुसीम	ब) अशोक
क) महेंद्र	ड) विगताशोक
- 5) इतिहास संशोधनाच्या दृष्टीने कोणत्या साहित्याचे अन्यन्य साधारण महत्त्व आहे?

अ) संस्कृत	ब) पारसी
क) उर्दू	ड) पालि
- 6) आचार्य बुधदत्त व आचार्य बुधघोष यांची भेट कोठे झाली?

अ) बोटीमध्ये	ब) जहाजामध्ये
क) बसमध्ये	ड) विमानामध्ये
- 7) पालि भाषेचे अध्ययन —— पद्धतीने करायला पाहिजे.

अ) ऐतिहासिक	ब) वैज्ञानिक
क) सांस्कृतिक	ड) धार्मिक
- 8) इतिहासाची कालगणना करण्यासाठी सर्वात जास्त —— साहित्याचा उपयोग केला जातो.

अ) संस्कृत	ब) हिंदी
क) पालि	ड) इंग्रजी

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

16

- अ) पालि भाषेच्या मूळ स्थानाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

ब) चुलवंस या ग्रंथाची माहिती लिहा.

क) पहिल्या धम्मसंगीती विषयी माहिती लिहा..

ड) धम्मपाला विषयी माहिती लिहा.

इ) पालि भाषेचा विकास या विषयी माहिती लिहा.

ई) मिलिंद प्रश्नाविषयी माहिती लिहा.

- प्र.3 खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** 16
- अ) अनुपिटक साहित्य म्हणजे काय? याचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा.
ब) दुसऱ्या धम्म संगीतीची पाश्वभूमी लिहा.
क) अद्वकथाकार आचार्य बुधदघोषा विषयी माहिती लिहा.
ड) वंश साहित्या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
- सप्राट अशोकांच्या शिलालेखा विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- किंवा**
- तिपिटक साहित्य म्हणजे काय? हे सांगून तिपिटक साहित्याचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.5 दिपवंस व महावंस या ग्रंथावर सविस्तर माहिती लिहा.** 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
सुत्तपिटक – दीघनिकाय – महापरिनिब्बानसुत (MA17104)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) महापरिनिर्वाण सुत्त कोणत्या निकायातील आहे?

अ) संयुक्तनिकाय	ब) खुद्दकनिकाय
क) दीर्घनिकाय	ड) अंगुतरनिकाय
- 2) चुंदाने तथागतास कोणती मेजवानी दिली होती?

अ) सुकरमददव	ब) कंदमुळ
क) मुळा	ड) दोडका
- 3) अनिच्या व संखारा उत्पादव धाम्मिनो उप्पाजित्वान निरुज्ज्ञान्ति तेसं —— सुखोति।

अ) वुपसमो	ब) कुपसमो
क) खुपसमो	ड) मुपसमो
- 4) राजा अजातशत्रुने तथागताचा सल्ला घेण्यासाठी —— ला पाठविले होते?

अ) सोनुत्तर ब्राह्मण	ब) वस्सकार ब्राह्मण
क) काशीभार द्वार ब्राह्मण	ड) कुटदन्त ब्राह्मण
- 5) भगवंताने व स्सकार ब्राह्मणास —— वृष्टिकारक धर्म सांगितले.

अ) 7	ब) 10
क) 14	ड) 16
- 6) एकूण भूकंपाची कारणे किती आहेत?

अ) 4	ब) 6
क) 8	ड) 10
- 7) माराने भगवंतास —— चा आग्रह केला आहे.

अ) महापरिनिर्वाणाचा	ब) निर्वाणाचा
क) समाधीचा	ड) यापैकी नाही
- 8) आनंद आता माझे वय ऐंशी वर्षाचे आहे असे —— म्हणाले.

अ) सात्रीपुत्र	ब) तथागत
क) रेवत	ड) महामोग्गलायन
- 9) शेवटच्या क्षणी शरण आलेल्या सुभद्रास कोणी दिक्षा दिली?

अ) सारीपुत्राने	ब) आनंदाने
क) कस्सपाने	ड) उपालीने

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) पाटलीग्राम नगर निर्माण विषयी माहिती लिहा.
ब) पावानगरा मधील तथागतांचा धम्मउपदेश लिहा.
क) गंभीर आजाराविषयी माहिती लिहा.
ड) आठ परिषदाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
इ) आम्रपाली गणिकेच्या भोजना विषयी माहिती लिहा.
ई) चार आर्यसत्या विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- अ) तथागताचे अंतिम वचन यावर माहिती लिहा.
 ब) खालील उत्तान्याचे मातृभाषेत भाषांतर करा.
 अथ खो भगवा अम्बलटिकायं यथाभिरन्तं विहरित्वा आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि..
 ‘आयामानन्द! येन नालन्दा, तेनुपसङ्गमिस्सामा’ ति। ‘एवं भन्ते’ ति खो आयस्मा आनन्दो
 भगवतो पच्चसोसि।

क) पालि साहित्यामध्ये महापरिनिर्वाण सुत्ताचे महत्त्व विशद करा.

ड) खालील उतान्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.

त्यावेळी आयु. आनंद भगवंताच्या पाठीमागे उभे राहून त्यांना पंख्याने वारा घालत होता. तेव्हा भगवंताने आयुष्मान आनंदाला संबोधित केले: आनंद! काय तू ऐकले आहे, वज्जी नेहमी बैठका घेऊन चर्चा करतात. एके ठिकाणी जमतात

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

16

अ) पालि साहित्यामध्ये दीघनिकायाचे महत्त्व विशद करा.

ब) बुद्धांचे अंतिम भोजन यावर सविस्तर लिहा.

प्र.5 वर्षाकार ब्राह्मण व अजातशत्रु यांच्यातील संवाद सविस्तर लिहा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
सुत्तपिटक—दीघनिकाय—महानिदानसुत्त (MA17108)

Day & Date: Friday, 29-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) भ. बुद्धानी महानिदान सुत्ताचा उपदेश कोणत्या निगममात केला?

अ) मगध	ब) कुरु
क) भारत	ड) अंग
- 2) महानिदान सुत्त हे कोणत्या निकायातील आहे?

अ) खुद्दक निकाय	ब) अंगुत्तर निकाय
क) मज्जाम निकाय	ड) दीघनिकाय
- 3) 'जरा' या पालि शब्दाचा अर्थ मराठीत काय होतो?

अ) थोडे	ब) किंचित
क) कमी	ड) वृद्धत्व
- 4) प्रतित्यसमुत्पादातील अनुलोच्या किती कडया सांगितल्या आहेत?

अ) 10	ब) 12
क) 20	ड) 24
- 5) महानिदान सुत्त हे महावग्गातील कितव्या क्रमांकाचे सुत्त आहे?

अ) दुसऱ्या	ब) तिसऱ्या
क) चवथ्या	ड) पाचव्या
- 6) महानिदान सुत्त हे कोणत्या वग्गातील आहे?

अ) यमक वग्ग	ब) चुल्लवग्ग
क) निदानवग्ग	ड) महावग्ग
- 7) भव म्हणजे काय?

अ) भय	ब) होणे
क) मंगल	ड) चांगले
- 8) उपादान पञ्चया ——— |

अ) उत्पन्न	ब) आदान
क) जाति	ड) भव

- 9) नामस्कंध किती घटकानी युक्त आहे?
- अ) दोन
 - ब) तीन
 - क) चार
 - ड) पाच
- 10) तन्हा म्हणजे काय?
- अ) तान्हा
 - ब) तहान
 - क) लहान
 - ड) तृष्णा
- 11) छन्दरागं पटिच्च —— |
- अ) लाभ
 - ब) अज्जोसानं
 - क) परिगग्हो
 - ड) मच्छरियं
- 12) 'मच्छरि' या पालि शब्दाचा मराठी भाषेत काय अर्थ होतो?
- अ) कंजूषी
 - ब) लाभ
 - क) परिग्रह
 - ड) छन्दराग
- 13) महानिदास सुत्तात विज्ञानाच्या अवस्था किती आहेत?
- अ) सहा
 - ब) सात
 - क) आठ
 - ड) नऊ
- 14) वेदना किती प्रकारच्या आहेत?
- अ) तीन
 - ब) चार
 - क) पाच
 - ड) सहा
- 15) मातेच्या गर्भात नामरूप निर्माण होण्यास काय आवश्यक आहे?
- अ) विज्ञान
 - ब) अविज्ञा
 - क) जाति
 - ड) भव
- 16) विज्ञानाच्या कारणाने काय उत्पन्न होते?
- अ) अविज्ञा
 - ब) नामरूप
 - क) जाति
 - ड) भव

प्र.2 टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) मात्सर्य
- ब) अविद्या
- क) उपादान
- ड) विज्ञान हेतु
- इ) जन्म हेतु
- ई) तृष्णा

प्र.३ पुढील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

16

- अ) कंजुषी म्हणजे काय? कंजुषीमुळे काय निर्माण होते?
- ब) खालील पालि ओळींचा अर्थ सांगा.

‘अथ खो आयस्मा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं
अभिवा देत्वा एकमन्तं निसीदि ।

एकमन्तं निसिन्नो खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतदवोच –

“अच्छरियं, भन्ते, अब्मुतं, भन्ते! याव गम्भीरो चायं, भन्ते, पटिच्चसमुप्पादो गम्भीराव
भासो च, अथ च पन मे उत्तानकुत्तानको विय खायती”ति ।

मा हेवं, आनन्द, अवच, मा हेवं, आनन्द, अवच | गम्भीरो चायं, आनन्द, पटिच्चसमुप्पा
दो गम्भीराभासो च ।

- क) भावाच्या कारणामुळे जन्म कसे जाणले पाहिजे ते थोडक्यात सांगा.
- ड) आत्म्याला मानणारा आत्म्याचे प्रतिपादन कसे करतो.

प्र.४ आत्मदर्शी कोणत्या कारणाने आत्म्यास समजून मानतो? स्पष्ट करा.

16

किंवा

विज्ञानाच्या स्थिती सांगून आयतने स्पष्ट करा.

प्र.५ महानिदान सुत्तातील आशय स्पष्ट करा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
संयुक्त निकाय सगाथवग्ग (MA17201)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवळून वाक्य पुन्हा लिहा.

16

- 1) “चिरस्स वन पस्सामि, ब्राम्हणं परिनिष्ठुतं।
 उपतिट्ठं अनायुहं, —— लोके विस्तिकन्ति ॥
 अ) अस्मि ब) तिणं
 क) परं ड) यस्मिं
- 2) सुत्तपिटकातील संयुत्त निकाय हे कितव्या क्रमांकाचे निकाय आहे?
 अ) पहिल्या ब) दुसऱ्या
 क) तिसऱ्या ड) चौथ्या
- 3) तांवतीस देवलोकातील देवतेचे नाव काय होते?
 अ) अनिरुद्ध ब) जालिनी
 क) सालिनी ड) नागनि
- 4) कोसल संयुत्तात कोणते सुत्त दोन वेळा एकाच नावाचे आहेत?
 अ) दहर सुत्त ब) पुरिस सुत्त
 क) प्रिय सुत्त ड) मल्लिका सुत्त
- 5) सक्क याचा अर्थ काय होतो?
 अ) शक्य ब) शाक्य
 क) शक्र ड) सक
- 6) सत्यार वंदना सुत्तातील बुधाचे नाव काय आहे?
 अ) दिपंकर ब) मेधंकर
 क) अनोम ड) सुदस्सी
- 7) नानातित्य वग्ग हे कोणत्या संयुत्तातील वग्ग आहे?
 अ) देवता संयुत्त ब) देवपुत संयुत्त
 क) कोसल संयुत्त ड) वन संयुत्त
- 8) कोकालिक हे नाव कोणाचे आहे?
 अ) भिक्खुचे ब) ब्रह्मयाचे
 क) देवपुत्राचे ड) देवतेचे
- 9) अरुणवान हे कोणाचे नाव होते?
 अ) इंद्राचे ब) शक्राचे
 क) भिक्खुचे ड) राजाचे

- 10) ब्राम्हण संयुत्तातील उपासक वग्गात किती सुत्ते आहेत?

अ) 10	ब) 11
क) 12	ड) 13
- 11) सुंदरीक भारदवाज ब्राम्हण कोणत्या नदीच्या किनारी अग्नि हवन करित होता?

अ) गंगा	ब) सुन्दरिका
क) सुंदरा	ड) अनोमा
- 12) कोणत्या भिक्खुनीचे वय खूप लहान (कमी) होते?

अ) आळविका	ब) सोमा भिक्खुणी
क) विजया भिक्खुणी	ड) चाला भिक्खुणी
- 13) मार संयुत्त हे सगाथ वग्गात कितव्या क्रमांकाचे संयुत्त आहे?

अ) पहिल्या	ब) दुसऱ्या
क) तिसऱ्या	ड) चवथ्या
- 14) 'यक्ख' या शब्दांचा अर्थ काय होतो?

अ) अक्ष	ब) यक्ष
क) अक्ख	ड) राक्षस
- 15) देवता संयुत्तात एकूण किती वग्ग आहेत?

अ) सात	ब) आठ
क) नऊ	ड) दहा
- 16) यक्षाने कोणाला पकडले होते?

अ) भिक्खुला	ब) उपासिकेला
क) उपासकाला	ड) सानुला

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) प्रज्योत याविषयी स्पष्टीकरण दया.
- ब) अप्पटिं विदित सुत्तात कशाला जाणण्यास सांगितले आहे?
- क) नसत्ति सुत्तातील उपदेश स्पष्ट करा.
- ड) किंदद सुत्तातून दानाचे महत्त्व सांगा.
- इ) जरामरण सुत्तातील आशय स्पष्ट करा.
- ई) अन्धकविन्द सुत्तातील सहम्पत्ती ब्रह्मयाचे दृष्टीआशय स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) दोणपाक सुत्तातून कोणता बोध स्पष्ट होतो?
- ब) पिय सुत्ताआधारे मानवी जीवनातील वास्तवाचे चित्रण करा.
- क) पठम आयु व दुतिय आयु सुत्तातून जीवनाचे दर्शन स्पष्ट करा.
- ड) उपर्ठान सुत्तातून कोणती शिकवण मिळते?

- प्र.4** पुण्यगल सुत्ताच्या आधारे चार प्रकारच्या व्यक्तिंचे (लोकांचे) वर्णन स्पष्ट करा. 16
किंवा

कोसल नरेशाच्या नाराजीचे कारण स्पष्ट करून त्याविषयी भगवान बुद्धांनी त्याची नाराजी कशी दूर केली या विषयी सविस्तर लिहा.

- प्र.5** सोमा सुत्तातील आशयातून स्त्री—पुरुष असमानतेला उत्तर या दृष्टीकोणातून सविस्तर चर्चा करा. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पाली व्याकरण – 2 (MA17202)

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गुन वाक्य पुळा लिहा.

16

- 1) सद्दनिती व्याकरणाचे रचनाकार कोण होते?

अ) अग्गवंस	ब) कच्चायन
क) मोग्गलान	ड) यापैकी नाही
- 2) वेणिको' चा अर्थ काय होतो?

अ) वीणा	ब) वीणाधारी
क) वेणी	ड) तंतुवादक
- 3) पञ्जिका' हा कोणत्या व्याकरणावरचा टीकाग्रंथ आहे?

अ) सद्दनिमी	ब) मोग्गलान
क) कच्चायन	ड) बोधिसत्त
- 4) धातुसाधित विशेषणे किती आहेत?

अ) तीन	ब) चार
क) पाच	ड) सहा
- 5) पालि व्याकरणात निग्गहिता कशास म्हटले आहे?

अ) निघून जाण्यास	ब) गिळण्यास
क) अनुस्वारास	ड) अनुनासिकेस
- 6) कच्चायन व्याकरणात किती सूत्रे आहेत?

अ) 471	ब) 472
क) 474	ड) 675
- 7) स्वयंपाक करणाऱ्यास पालि भाषेत कोणता शब्द आहे?

अ) सोपाकी	ब) सोयमपाकी
क) सुदो	ड) पाचको
- 8) वल्लीभो म्हणजे काय?

अ) वल्लभ	ब) भोपळा
क) कलिंगड	ड) फणस

- 9) 'जाणु' म्हणजे काय?
- अ) जाण
 - ब) गुडघा
 - क) कंबर
 - ड) गोटा
- 10) 'मलम' या शब्दास पालि भाषेतील कोणते नाव आहे?
- अ) आलेप
 - ब) आलेपो
 - क) मलमो
 - ड) मुलामो
- 11) 'भटागार' याचा अर्थ काय होतो?
- अ) पोलिस स्टेशन
 - ब) खानावळ
 - क) गोदाम
 - ड) भटआगार
- 12) विंचवास पालिमध्ये कोणता शब्द आहे?
- अ) इंचको
 - ब) विंचको
 - क) विच्छिका
 - ड) विच्छिका
- 13) 'मागध शब्दलक्षण' हे कोणत्या व्याकरणास संबोधले जाते?
- अ) बालावतार
 - ब) सददृनिती
 - क) मोगगलान
 - ड) कच्चायन
- 14) पालि इकखणिको चा अर्थ काय होतो?
- अ) ऊस विकणारा
 - ब) ज्योतिषी
 - क) लेखणिक
 - ड) मुनिम
- 15) धिता म्हणजे काय?
- अ) मुलगी
 - ब) धाडसी
 - क) धोबी
 - ड) धिट
- 16) कालो 'म्हणजे काय?
- अ) काळा
 - ब) काळ
 - क) मेव्हणा
 - ड) जावई

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) 'रूपसिध्दीचे रचनाकार कोण याविषयी थोडक्यात माहिती दया.
- ब) बालावतार व्याकरणाविषयी थोडक्यात सांगा.
- क) भिक्खु विजीतावी यांच्या विषयी माहिती दया.
- ड) कच्चायन भेद याविषयी थोडक्यात स्पष्टीकरण दया.
- इ) सददृबिन्दु याविषयी थोडक्यात सांगा.
- ई) मोगगलान पञ्चिका प्रदिप' याविषयी थोडक्यात माहिती दया.

प्र.३ पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

16

अ) व्याकरण टिकाकार राहुल यांच्याविषयी माहिती दया.

ब) पुढील वाक्यांचे पालि भाषेत भाषांतर करा.

मी सोलापूर नगरामध्ये रहातो. सोलापूर शहर हे खूप सुंदर आहे. सोलापूर शहरात सिध्देश्वर मंदीर आणि तलाव आहे. सोलापूराध्ये ऐतिहासिक किल्ला आहे.

क) 'मम विस्स विज्ञालयं याविषयी पालि भाषेत निबंध लिहा.

ड) पुढील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

सीद्धो वनस्मिं विहरति । सीहो उदकं पिबति ।

रुक्खस्मां सकुणां सन्ति । रुक्खं उधदं वानरो अथि ।

वानरा फलं खादन्ति । अस्सा गामस्मि धावन्ति ।

भिक्खु नगरम्हा पिंडपातं करोति ।

भिक्खु वनस्मिं झानं करोन्ति ।

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

मोग्गलान व्याकरणावरील टिकाग्रंथांविषयी माहिती दया.

किंवा

कोणत्या व्याकरणाबद्दल ब्रह्मदेश व लंका या देशात जास्त आदर आहे? कारणासह स्पष्ट करा.

प्र.५ पालि साहित्यात कच्चायन व्याकरणाचे व व्याकरणकाराचे महत्त्व विशद करा.

16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
खुद्दकनिकाय – धम्मपद, सुत्पनिपात (MA17203)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

16

- 10) महीनदीच्या किनारी कोणाची कुटी होती?
 - अ) तथागतांची
 - ब) श्रमणाची
 - क) धनियगोपाची
 - ड) ब्राम्हणाची
- 11) मी पुन्हा जन्म ग्रहण करणार नाही हे कोणाचे उद्गार आहे?
 - अ) भगवंताचे
 - ब) ब्राम्हणाचे
 - क) श्रमणाचे
 - ड) भिक्खूचे
- 12) मी स्वतः कष्ट करून निर्वाह करतो कोणी म्हटले?
 - अ) भगवंतानी
 - ब) श्रवणाने
 - क) धनियगोपाने
 - ड) ब्राम्हणाने
- 13) मगध देशातील दक्षिणगिरी प्रांतात राहणाऱ्या ब्राम्हणाचे नाव काय होते?
 - अ) एकनाळा
 - ब) दुवकनाळा
 - क) तिवकनाळ
 - ड) यापैकी नाही
- 14) आपली शेती कोणती आहे ते दाखवा असे कोणी म्हटले?
 - अ) कसिभारद्वाजाने
 - ब) भगवतांनी
 - क) भिक्खूने
 - ड) श्रमणाने
- 15) अमृत फलदायक शेती केल्याने मनुष्याची कशापासून मुक्ती होते?
 - अ) तृष्णेपासून
 - ब) आसक्तीपासून
 - क) दुःखापासून
 - ड) द्वेषापासून
- 16) जो व्यक्ती श्रद्धावान आणि उदयोगी आहे त्याला कोण हरवू शकत नाही.
 - अ) यक्ष
 - ब) दानव
 - क) देव
 - ड) मार

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)

16

- अ) यमकवग्गातील मन संकल्पनेविषयी माहिती लिहा.
- ब) मेत सुत्तातील मैत्री विषयी माहिती लिहा.
- क) अप्पमाद वग्गाची माहिती थोडक्यात लिहा.
- ड) मानवाच्या आवनतीची (पराभवाची कारणे) या विषयी माहिती लिहा.
- इ) चित्तवग्गाची माहिती थोडक्यात लिहा.
- ई) वसल सुत्तातील संवाद लिहा.

प्र.3 लघुतरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (चार पैकी दोन)

16

- अ) अप्रमाद असणे हा अमृताचा मार्ग आहे हे अप्पमादवग्गाच्या आधारे विशद करा.
- ब) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषातंर करा.
 अनिककसावो कासावं यो वत्यं परिदहेस्सति ।
 अपेत्तो दम—सच्चेन न सो कासावमरहति ॥
 यो च वन्तकसावरस्स सीलेसु सुसमाहितो ।
 उपेतो दम सच्चेन स वे कासाव मरहति ॥
 असारे सारमतिनो सारे चा सार दस्सिनो ।
 ते सारं नाधि गच्छन्ति मिच्छासङ्क्षप्यगोचरा ॥
- क) धम्मपदातील गाथांच्या आधारे धार्मिक व तात्वीक आशय सविस्तर लिहा.

ड) खालील उत्तान्याचे पालित भाषांतर करा.

अहो लवकरच ही काया, चेतना निघून गेलेली फेकून दिलेली, निरुपयोगी लाकडाच्या तुकड्याप्रमाणे पृथ्वीवर पडणार आहे.
द्वेष्टा द्वेष्टयाला जे करतो किंवा वैरी वैन्याला जे करतो त्यापेक्षा जास्त अकल्याण मिथ्या मार्गात चित्त करील.

माता पिता किंवा दुसरे नातेवाईक जे करणार नाहीत त्यापेक्षा जास्त कल्याण सम्यक मार्गाला लागलेले चित्त करील.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी एक)

16

सुत्तनिपातातील मेत्त सुत्तामध्ये आलेल्या मैत्रीय भावनेला ब्रह्मविहार असे म्हणतात ते स्पष्ट करा.

किंवा

धम्मपदातील बालवग्गामध्ये आलेल्या मूर्खाच्या विचाराविषयी माहिती गाथांच्या आधारे स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

16

धम्मपद म्हणजे काय? त्यात आलेल्या शील, समाधी, प्रज्ञा या संकल्पनेतून आलेले तत्त्वज्ञान सविस्तर लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
सुत्तपिटक – मञ्ज्ञमनिकाय (MA17204)

Day & Date: Thursday, 21-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) भगवान बुधदांच्या स्मित हास्याचे काय कारण आहे असे कोणास वाटले?

अ) मखादेव	ब) आमात्य
क) आनंदा	ड) राजा
- 2) मिथिलाचा धार्मिक राजा कोण होता?

अ) मखादेव	ब) सखादेव
क) महादेव	ड) ब्रम्हदेव
- 3) निमी राजा कशामध्ये स्थापित महाराजा आहे?

अ) धम्मात	ब) राज्यकारभारात
क) लढाईत	ड) यापैकी नाही
- 4) निमी राजाने गाव कोणास दान दिले?

अ) भगवंत	ब) भिक्खू
क) मखादेव	ड) कप्पक
- 5) बोधी राजकुमाराने संत्रिकपुत्ताला काय सांगितले?

अ) अभिवादन	ब) आरोग्य
क) विहार	ड) तिन्ही
- 6) त्यावेळी माझ्यासोबत पंचवर्गीय भिक्खू राहत होते असे कोणी म्हटले?

अ) आनंद	ब) श्रमणगौतम
क) रामपुत्त	ड) आलार कालाम
- 7) भगवान बुधदांचा धम्म चांगला आहे, त्यामुळे प्रव्रज्जीत व्हावे असे कोणास वाटले?

अ) रहुपाल	ब) ब्राम्हण
क) गृहपती	ड) यापैकी नाही
- 8) आयुष्यमान रहुपाल राजा कोरण्याच्या कोणत्या बागेमध्ये विहार करत होता?

अ) मिगचीर	ब) सिगचीर
क) पिगचीर	ड) तिगचीर
- 9) मखादेव राजाने किती वर्ष राज्य केले?

अ) 84000	ब) 44000
क) 34000	ड) 25000

- 10) मजिञ्मनिकायामध्ये पन्नास—पन्नास सुत्तांचे किती भाग आहेत?
- अ) पाच
 - ब) सहा
 - क) तीन
 - ड) दोन
- 11) मजिञ्मनिकायामध्ये कोणत्या सुत्तांचा संग्रह आहे?
- अ) मोठया
 - ब) लहान
 - क) मध्यम
 - ड) अति लहान
- 12) 'धम्मचक्कं पवत्तेतुं, गच्छामि —— पुरं।
- अ) पासिनं
 - ब) मासिनं
 - क) तासिनं
 - ड) कासिनं
- 13) 'अहं हि अरहा ——, अहं सत्या अनुत्तरो।
- अ) मोके
 - ब) लोके
 - क) सोके
 - ड) पोके
- 14) "अनुञ्जातो अहं, ——, मातापितूहि अगारस्मा अनगारियं पब्जज्जाय पब्बाजेतु मं भगवा" ति।
- अ) भन्ते
 - ब) सन्ते
 - क) मन्ते
 - ड) कन्ते
- 15) ननु, तात रघुपाल, —— गेह गन्तब्बं 'ति?
- अ) तकं
 - ब) मकं
 - क) सकं
 - ड) पकं
- 16) 'न खो मयं, भगिनी अच्छरानं हेतु ब्रह्मचरियं ——"ति।
- अ) करामा
 - ब) चरामा
 - क) सरामा
 - ड) परामा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)

16

- अ) मखादेव सुत्तातील आर्य अष्टांगीक मार्गाची माहिती लिहा.
- ब) सम्मासम्बोधि या विषयी माहिती लिहा.
- क) रघुपाल व त्याच्या आई—वडिलांचा संवाद लिहा.
- ड) उदक रामपुत्रा विषयी माहिती लिहा.
- इ) निमी राजा विषयी माहिती लिहा.
- ई) धम्म चक्कं पवतन या विषयी माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन)

16

- अ) बोधिराजकुमार सुत्तामधील आलार कालाम व उदकरामपुत्र यांच्या विषयी माहिती लिहा.
- ब) खालील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.
 'तस्स मः, राजकुमार, एतदहोसि—'कस्स नु खो अहं पठमं धम्मं देसेय्य? को
 इमं धम्मं खिप्पमेव आजा निस्सती' ति? तस्स मः, राजकुमार, एतदहोसि — 'अयं
 खो आळारो कालामो पणिडतो वियत्तो मेधावी दीघरत्तं, अप्परजक्खजातिको।
 यन्नुनाहं आळारस्स कालामस्स पठमं धम्मं देसेय्य; सो इमं धम्मं खिप्पमेव
 आजानिस्सती ति।

- क) बोधि राजकुमार सुत्तामधील संजिकापुत्त मानवक व तथागत बुद्ध यांच्यामधील संवाद सविस्तर लिहा.
- ड) खालील उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.
“भन्ते! बोधी राजकुमार भगवान तथागताच्या चरणामध्ये विनम्र अभिवादन करीत आहे. आणि निरोगीपणा, आरोग्य, हलकेपणा, स्वास्थ्य आणि सुखद विहारासंबंधी विचारतो आहे’ आणि असेही म्हण की, भन्ते! भगवान तथागताने भिक्खू संघासह बोधी राजकुमाराच्या उदयाच्या भोजनाला स्वीकार करावे.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (दोन पैकी एक) 16

- अ) मिथिली नगराच्या मखादेव राजाच्या धार्मिक कार्याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) रट्टपालाच्या प्रव्रज्जेविषयी झालेला संवाद सविस्तर लिहा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. 16

बोधीराजकुमार सुत्तातील धम्मचक्क पवतनं कथेतील धार्मिक उपदेश सविस्तर लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
अनुपिटक विशुद्धीमग्ग (MA17301)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवङ्गन वाक्य पुन्हा लिहा.**16**

- 1) 'मग्गो' शब्दाचा अर्थ काय होतो?

अ) मग	ब) मार्ग
क) नंतर	ड) मृगो
- 2) विसेसेन परस्पति ति ---- |

अ) पञ्चा	ब) ज्ञाना
क) समाधी	ड) विपरस्पना
- 3) विशुद्धीमग्ग हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) आनंद	ब) गौतम बुद्ध
क) बुद्धघोषाचार्य	ड) सारिपुत्र
- 4) अरूपता किती प्रकारचे आहेत?

अ) तीन	ब) चार
क) पाच	ड) सहा
- 5) विशुद्धीमग्ग कोणत्या निकायातील गाथेवर आधारित आहे?

अ) दिघनिकाय	ब) मज्जिमनिकाय
क) संयुक्तनिकाय	ड) अंगुत्तर निकाय
- 6) "अन्तो जटा, बहि जटा, जटाय जटिता पजा।
 तं तं ---- पुच्छाम, किं इमं विजटये जटं ति"?

अ) देवं	ब) गोतमं
क) आनंदं	ड) बुद्धघोषाचार्या
- 7) किती प्रकारचे संवर सांगितले आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 8) धुतांग किती प्रकारचे आहेत?

अ) 10	ब) 11
क) 12	ड) 13
- 9) समाधि कोणत्या अर्थावर आधारलेली आहे?

अ) शील	ब) ध्यान
क) स्थिरता	ड) धम्म

प्र.2 टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) आचार्य बुद्धघोष
ब) अनुपिटक
क) क्खंध
ड) विसुद्धीमग्ग
इ) कर्मस्थान
ई) समाधी

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) विशुद्धीमग्गाच्या रचनेविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
ब) शीलाचा सुपरिणाम थोडक्यात सांगा.
क) आकाशान्त्यायतन या अरूपतेविषयी थोडक्यात सांगा.
ड) धात म्हणजे काय सांगन प्रज्ञेच्या अंगाने धातुंचे प्रकार सांगा.

प्र.4 प्रज्ञाभूमी म्हणजे काय? प्रज्ञाभूमीचे कार्यकारण परंपरा सविस्तर सांगा किंवा

16

गहस्थी जीवनात सख समद्वीसाठी कोणत्या विधीशिलांचे पालन करावे?

पॅकेज 5 अभिज्ञा स्थणाचे काय? अभिज्ञाचे पकार सविस्तर स्पष्ट करा

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
मिलिन्द प्रश्न (पत्रो) (MA17302)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गुन गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) भन्ते नागसेना सोबत एकूण किती भिक्षू होते?

अ) एक लाख	ब) नव्वद हजार
क) ऐशी हजार	ड) साठ हजार
- 2) भन्ते रोहनास दण्डकम कोणी दिला?

अ) भन्ते पुरणकस्सप	ब) भन्ते अस्सगुप्त
क) भन्ते मक्खलीगोसाल	ड) भन्ते निगठनातपुत्त
- 3) सोनुतर ब्राह्मणाच्या घरी कोणाचा जन्म झाला?

अ) भन्ते महाकश्यप	ब) भन्ते उपाली
क) भन्ते नागसेन	ड) भन्ते मेधांकर
- 4) मिलिंद प्रश्न हा किती वर्गात विभागलेला आहे?

अ) 40	ब) 30
क) 22	ड) 20
- 5) भन्ते कस्सप! जगाचे पालन कोण करतो?

अ) आकाश	ब) राजा
क) पृथ्वी	ड) पाणी
- 6) राजा मिलिंद किती विद्यांमध्ये पारंगत होता?

अ) 20	ब) 21
क) 19	ड) 22
- 7) आयुष्यमान धर्मरक्षिताच्या सहवासात बुधाचा उपदेश तुम्ही पूर्ण अभ्यास करा असे कोणी सांगितले?

अ) भन्ते उपाली	ब) भन्ते अस्सगुप्त
क) भन्ते	ड) भन्ते रोहन
- 8) गरुडाच्या तावडीत सापडलेल्या सापाप्रमाणे कोणाची अवस्था झाली?

अ) राजा अशोका	ब) राजा बिंबिसार
क) राजा अजातशत्रू	ड) राजा मिलिंद

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) भन्ते नागसेन यांच्या विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

ब) अनुपिटक साहित्याची थोडक्यात माहिती लिहा.

क) मिलिंद प्रश्नातील पूर्वयोगा विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

ड) बहिरकथेविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

इ) पुरण कस्सपाबरोबर झालेला मिलिंदराजाचा संवाद लिहा.

ई) लक्षण प्रश्नाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) 16

- अ) अनुपिटक साहित्यामध्ये मिलिंद प्रश्नाचे महत्त्व विशद करा.
- ब) खालील उतान्याचे मात्रभाषेत भाषांतर करा.

तेसु सामणेरो जम्बुदीपे सागलनगरे मिलिन्दो नाम राजा अहोसि पणिडतो
व्यतो मेधावी पटिबलो। अतीताना गतपच्चुप्पन्नानं मन्तयोगविधानकिरियानं
करणकाले निसम्मकारी होति। बहूनि चरस सत्थानि उगगहितानि होन्ति.

- क) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील वेदना प्रश्नासंबंधी सविस्तर माहिती लिहा.
- ड) खालील उतान्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.

“जेथे तेथे मी जन्म घेईन तेथे तेथे गंगेच्या वेगवान तरंगाप्रमाणे प्रत्यत्पन्नमति होईन
आणि त्याने विचारलेल्या सर्व प्रश्नांचा उकल करून सांगण्यात समर्थ होईन”.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) 16

- अ) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील शील व श्रद्धा या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) मिलिंद प्रश्न या ग्रंथातील पणिडतवाद आणि राजवाद याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.5 मिलिंद प्रश्न ग्रंथातील स्मृतीची ओळख व समाधीची ओळख या विषयी सविस्तर माहिती 16
लिहा.

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालि भाषा व साहित्य – संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र (MA17303)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 दिलेल्या पर्यायापैकी अचूक व योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

16

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) संशोधनाचे किती प्रकार आहेत याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

ब) उपयोजित संशोधन म्हणजे काय?

क) वर्णनात्मक संशोधन आराखडयाचे विवेचन लिहा.

ड) आशय विश्लेषणाच्या पायऱ्या लिहा.

इ) संशोधन अहवालाचा उद्देश लिहा. थोडक्यात लिहा.

ई) तथ्य संकलनाचे महत्त्व लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघुत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) गृहितक म्हणजे काय ते सांगून त्याचे वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) प्रश्नावलीचे वैशिष्ट्ये लिहा.
क) मूलभूत संशोधन म्हणजे काय? हे सांगून संशोधन प्रक्रियेचे घटक लिहा.
ड) तौलनिक अभ्यास म्हणजे काय? हे सांगन त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
ऐतिहासिक संशोधन पद्धती ही वर्णनात्मक संशोधन पद्धतीपेक्षा वेगळी कशी ते लिहा.
किंवा
नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार व वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.5** आदर्श संशोधन अहवालाची वैशिष्ट्ये लिहा. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
दीघनिकाय—ब्रह्मजालसुत्त (MA17304)

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) तथागतांनी कोणत्या कारणामुळे आनंदी होऊ नका असे म्हटले होते?

अ) बुध्द, धम्म, संघाची स्तुती	ब) धम्माची स्तुती
क) संघाची स्तुती	ड) भिक्खूची स्तुती
- 2) दीघनिकायात किती महापदेस सांगितले आहेत?

अ) 8	ब) 10
क) 14	ड) 4
- 3) तेंस अतिवेलं हसखिड्डारति धम्मसमापन्नना विहरती —— सम्युस्सति।

अ) भाति	ब) सति
क) तति	ड) जति
- 4) ब्रह्मजाल सुत्ताची सुत्ताची कशी आहे?

अ) एकेसमयी मी ऐकले	ब) असे मी ऐकले
क) तेव्हा मी ऐकले	ड) त्यावेळी मी ऐकले
- 5) द्वेष बुद्धी बाळगाल तर त्यामुळे (मोक्षाच्या मार्गात) तुम्हाला अडथळा येईल असे कोणी म्हटले?

अ) भिक्खूने	ब) शिष्याने
क) भगवानाने	ड) उपासकाने
- 6) पालि भाषेत शिष्याला —— म्हणतात.

अ) आचार्य	ब) गुरु
क) मानवक	ड) परिव्राजक
- 7) संवर्त म्हणजे कशाचा नाश होणे?

अ) जगाचा नाश	ब) विदयेचा नाश
क) तत्वाचा नाश	ड) संघाचा नाश
- 8) ब्रह्मजाल सुत्ताचा उपदेश चालू असताना किती लोकाचा समुदाय हालू लागला होता?

अ) शंभर	ब) दोनशे
क) सहस्र	ड) दहा

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)

16

- अ) शाश्वत वादा विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
ब) चूळ शीलांची थोडक्यात माहिती लिहा.
क) मिथ्या दृष्टी म्हणजे काय? ते लिहा.
ड) दिव्ही जाल म्हणजे काय? ते माहिती लिहा?
इ) पुरण कश्यपा विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
ई) महाशीला विषयी माहिती लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

- अ) तथागत बुद्धाचा गंभीर धम्म उपदेश लिहा.
ब) खालील उताऱ्याचे मातृभाषेत भाषांतर करा.
“एक भत्तिको समणो गोतमो रत्नूपरतो विरतो विकाल—भोजना ति—इति वा हि....
नच्यगीतवादित विसूक दस्सना पटि विरतो समणो गोतमो ति—इति वा हि...
क) ब्रह्मजाल सुत्ताचे दीघनिकायामध्ये महत्त्व विशद करा.
ड) खालील उताऱ्याचे पालि भाषेत भाषांतर करा.
‘चौर्यकर्माचा त्याग केल्यामुळे श्रमण गौतम चौर्यकर्मापासून अलिप्त राहिला आहे.
तो दुसऱ्याने दिलेलेंच घेतो व इच्छितो, व चौर्यकर्मापासून अलिप्त राहून शुद्ध
अंतःकरणाने वागतो.’

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

ब्रह्मजाल सुत्तातील मिथ्या दृष्टीचा भावार्थ सविस्तर लिहा.

किंवा

दीघनिकायाचे अंतरंग व महत्त्व सविस्तर लिहा.

प्र.५ चूळसील, मज्जाम सील, महासील या तीनही सीला विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
अभिधम्मपिटक – पुगलपत्रिवाचन विषयवस्तू (MA17401)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुळा लिहा.

16

- 1) अभिधम्मात मानसिक प्रवृत्ती म्हणजे काय?

अ) वृत्ती	ब) धम्म
क) मानसिकता	ड) विकार
- 2) भौतिक जगाच्या सर्व अवस्था कोणत्या प्रत्ययाच्या रूपात आधारित आहेत?

अ) हेतु	ब) आलम्बन
क) सहजात	ड) विगत
- 3) ज्यातून वस्तू/पदार्थ उत्पन्न होतात ते हेतु किंवा कुशल-अकुशल मूळ काय आहे?

अ) कारण	ब) परिणाम
क) धम्म	ड) विपाक
- 4) कर्माच्या शुभाशुभ स्वरूपाचा कशाशी अति घनिष्ठ संबंध आहे?

अ) विपाकाशी	ब) चेतनेशी
क) शरीराशी	ड) परिणामाशी
- 5) पुगल पञ्चति या ग्रंथात एकूण किती मातिका आहेत?

अ) पाच	ब) सात
क) आठ	ड) दहा
- 6) संबोधी प्राप्ती नंतर तथागतांनी कितव्या वर्षी देवलोकांत वर्षावासाचे अधिष्ठाण केले?

अ) पाचव्या	ब) सहाव्या
क) सातव्या	ड) आठव्या
- 7) अभिधम्म पिटकातील कोणता ग्रंथ विस्ताराने मोठा आहे?

अ) विभंग	ब) कथावत्थु
क) धातुकथा	ड) पठठान
- 8) अव्याकृत चित्ताचे किती भाग आहेत?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच

- 9) अभिधम्मपिटकांतील 4 था ग्रंथ कोणता आहे?
- अ) धम्मसंगिनि
 - ब) विभंग
 - क) पुगलपञ्चाति
 - ड) कथावत्थु
- 10) दहा मातिकांतून एकूण किती व्यक्तिंचे विवरण केले गेले आहे?
- अ) 54
 - ब) 52
 - क) 320
 - ड) 395
- 11) ज्याचे प्रथम तीन संयोजने अजून नष्ट झाली नाहीत असा व्यक्ति कोण?
- अ) पुथुज्जनो
 - ब) सोतापत्ती
 - क) संकदागामी
 - ड) अनागामी
- 12) अभिधम्म पिटकाचा सातवा ग्रंथ कोणता आहे?
- अ) पद्धान
 - ब) कथावत्थु
 - क) यमक
 - ड) विभंग
- 13) पुगगलपञ्चाति ग्रंथ किती भागात विभागला आहे?
- अ) दोन
 - ब) तीन
 - क) चार
 - ड) दहा
- 14) समनन्तर पच्चयो —— |
- अ) अनन्तर
 - ब) सहंजात
 - क) अधिपति
 - ड) अञ्जमञ्ज
- 15) ध्यानाला पालि भाषेत काय म्हटले आहे?
- अ) दयान
 - ब) झान
 - क) झेन
 - ड) विपस्सना
- 16) जी व्यक्ति बोलतेही आणि कामही करते ती कशासारखी आहे?
- अ) बैलासारखी
 - ब) ढगांसारखी
 - क) उंदरासारखी
 - ड) पोपटासारखी

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) तथागतांचा देवलोकांतील अभिधम्माचा उपदेश थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) अठरा धातू आयतनांचे विश्लेषण करा.
- क) कोणती व्यक्ति समयविमुक्त आहे?
- ड) प्रथम पाच संयोजनांचे विवेचन स्पष्ट करा.
- इ) 'सत्यादेव मनुस्सानं बुध्दो भगवाती' या वाक्याचा अर्थ विशद करा.
- ई) 'अतिथिपच्चयों' चा संबंध स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) पुगगलपञ्जातितील चार—चार प्रकारच्या व्यक्तिंचे वर्गीकरण सांगा.
ब) पुढील उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

धातुनं धातुपञ्जति ।

कित्तावता धातूनं धातुपञ्जति? यावता अद्भारस धातुयो—चक्खुधातु, रूपधातु, चक्खुविज्ञाण धातु, सोतधातु, सददधातु सोतविपञ्जाण धातु, धानधातु, गन्धधातु, धानविज्ञाण धातु, जिळ्हाधातु रसधातु, जिळ्हाविज्ञाण धातु, कायधातु, फोट्टबधातु, काय विज्ञाण—धातु, मनोधातु, धम्मधातु, मनोविज्ञाणधातु; एतावता धातूनं धातुपञ्जति ।

- क) अनन्तर प्रत्ययाचे स्पष्टीकरण लिहा.
ड) खालील उताऱ्याचे पालित भाषांतर करा.

हेतू प्रत्यय, आलंबन प्रत्यय, अधिपति प्रत्यय, अनंतर प्रत्यय, समनंतर प्रत्यय सहजात प्रत्यय, अन्यमन्य प्रत्यय, निशय प्रत्यय, उपनिशय प्रत्यय, पूरेजात प्रत्यय, पच्छजात प्रत्यय, आसवेन प्रत्यय, कर्म प्रत्यय, विपाक प्रत्यय, आहार प्रत्यय, इंद्रिय प्रत्यय, ध्यान प्रत्यय, मार्ग प्रत्यय, सम्प्रयुक्त प्रत्यय, विप्रयुक्त प्रत्यय, अस्ति प्रत्यय, नास्ति प्रत्यय, विगत प्रत्यय, अविगत प्रत्यय असे चोविस प्रत्ययकार आहेत?

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

अभिधम्मपिटकाची निदानकथा सांगून अभिधम्माचे महत्त्व सांगा.

किंवा

पुगगलपञ्जतिचा अर्थ सांगून अभिधम्मातील त्याचे स्थान स्पष्ट करा.

प्र.५ पढ्ठाण पच्चयाचे निदान सांगून पहिल्या दोन प्रत्यायाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
सुत्तपिटकः अंगुत्तरनिकाय (MA17402)

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) अंगुत्तरनिकायाची मांडणी कोणत्या पद्धतीने केली आहे?

अ) वर्णनात्मक	ब) संख्यात्मक
क) विश्लेषणात्मक	ड) संशोधनात्मक
- 2) प्रज्वलीत महाअग्नी काय न मिळाल्यामुळे शांत होतो?

अ) इंधन	ब) हवा
क) जल	ड) तेल
- 3) सम्यक दृष्टीने कशाला छेदता येते?

अ) तृष्णेला	ब) अश्रवाला
क) अंधकाराला	ड) रागाला
- 4) अंगुत्तर निकायामध्ये एकूण किती सुत्त आहेत?

अ) 2408	ब) 2208
क) 2206	ड) 2308
- 5) पूर्ण काशयपाने किती अभिजाती सांगितल्या आहेत?

अ) चार	ब) आठ
क) सहा	ड) दहा
- 6) कोणता व्यक्ती दुःखातून मुक्त होतो?

अ) कमजोर	ब) ज्ञानी
क) धैर्यवान	ड) अज्ञानी
- 7) उपासकांच्या उन्नतीचे किती कारणे आहेत?

अ) पाच	ब) सात
क) नऊ	ड) अकरा
- 8) इंद्रियांवर संयम नसल्यामुळे कशाची हानी होते?

अ) शीलाची	ब) समाधीची
क) प्रज्ञेची	ड) यापैकी नाही

प्र.2 संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) अंगुत्तर निकायातील नाग सुत्ताची माहिती लिहा.
ब) मिंगसाला सुत्ताचे महत्त्व लिहा.
क) महाचुन्द सुत्ताविषयी माहिती लिहा.
ड) आनन्द सुत्तातील सात्रीपुत्र, आनंद व तथागत यांचा संवाद लिहा.
इ) अंगुत्तर निकायाचे पालि साहित्यात महत्त्व लिहा.
ई) अंगुत्तर निकायातील सामाजिक आशय स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) इंद्रिय सुत्तातील सामाजिक, धार्मिक व तात्वीक माहिती लिहा.
ब) खालील उतान्याचे मराठीत भाषांतर करा

अथ खो आयस्मा आनन्दो मिगसालाय उपासिकाय निवेसने पिण्डपातं गहेत्वा
उद्घायासना पक्कामि । अथ खो आयस्मा आनन्दो पच्छाभतं पिण्डपातपटिकन्तो
येन भगवा तेनुपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि ।
एकमन्तं निसिन्नो खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतदवोच –

- क) अंगुतर निकाय म्हणजे काय हे सांगून त्यातील तात्वीक व धार्मिक आशय लिहा.
ड) खालील उतान्याचे पालित भाषांतर करा.

तेव्हा भगवान आयुष्मान आनन्दांना बरोबर घेऊन येथे मिगार—माताचा पूर्वाराम
प्रासाद होता तेथे गेले. तेव्हा भगवान सायंकाळ झाल्यावर योगाभ्यासातून उठले
आणि त्यांनी आनन्दांना सम्बोधित केले. “आनन्द चल पूर्वच्या बाजूला स्नानगृह
आहे तेथे स्नान करू या”. ‘ठिक भन्ते’ असे म्हणून आनन्दांनी भगवानांना
प्रतिसाद दिला. तेव्हा भगवान आनन्दांना घेऊन स्नान करण्यासाठी जेथे पूर्व
दिशेला स्नानगृह होते तेथे गेले: पूर्व दिशेच्या स्नानगृहात स्नान करून बाहेर
येऊन चीवर अंगावर परिधान करून शरीर सुकविण्यासाठी उभे राहिले.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर तपशीलवार लिहा. (कोणताही एक)

16

इंद्रियसंवर सुत्तामध्ये तथागतानी दिलेला धार्मिक, सामाजिक व तात्वीक उपदेश
सविस्तर लिहा.

किंवा

इण सुत्ताच्या आधारे दारिद्री व सम्पत्ती विहीन, निर्धन व्यक्तीची माहिती सविस्तर लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

महाचुन्द सुत्ताच्या आधारे भिकखूंच्या कुशल व अकुशल कर्माचे सविस्तर वर्णन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
पालिवंस सहित्य—महावंस (MA17404)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय लिहा.**16**

- 1) महासागराच्या पश्चिम दिशेला असणाऱ्या नगराचे नाव काय होते.

अ) अभय	ब) विशाल
क) कुबेर	ड) साकेत
- 2) कश्यप बुध्द दयाभावाने प्रेरीत होवून कोणत्या पर्वतावर उत्तरले.

अ) विंधकुट	ब) हिमालय
क) सुश्रुकुट	ड) अरण्यकुट
- 3) चार बुधांच्या आस्थीवर बनवलेले स्तूप किती हात लांब होते.

अ) 115	ब) 120
क) 122	ड) 125
- 4) तिसऱ्या दिवशी भोजनानंतर नंदनवनात कोणत्या सुत्ताचा उपदेश केला.

अ) ब्राह्मजाल सुत्त	ब) कुटदत्तसुत्त
क) केवद्वसुत्त	ड) असिविसुत्त
- 5) विश्वकर्मा कोणाचे रूप घेवून राजाकडे आला.

अ) सोनार	ब) निहार
क) ब्राह्मण	ड) सुतार
- 6) पाचव्या दिवशी भोजनानंतर नंदनवनात कोणत्या सुत्ताचा उपदेश दिला.

अ) ब्राह्मजाल सुत्त	ब) रहुपालसुत्त
क) खज्जनियसुत्त	ड) सिंहनादसुत्त
- 7) अमात्य अश्विन मासातील कोणत्या तिथीला जम्बोकुल बंदरावर निघाले.

अ) अष्टमी	ब) पंचमी
क) एकादश	ड) द्विवितीया
- 8) आकाशातून उतरून हंसालि धातू राज्याच्या कोणत्या ठिकाणी बसली.

अ) शीरावर	ब) खांदयावर
क) हातावर	ड) पायावर

प्र.2 संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) महानामथेरा विषयी माहिती लिहा.
 ब) थेरी संघमित्रा विषयी माहिती लिहा.
 क) महेंद्र थेरा विषयी माहिती लिहा.
 ढ) धम्म अशोका विषयी माहिती लिहा.
 इ) देवानामपिय तिस्साविषयी माहिती लिहा.
 ई) नगरप्पवेसनवण्णनां विषयी माहिती लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) धम्म अशोकाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) खालील उतान्याचे मराठीत भाषांतर करा.
 पञ्च मासे वसित्वान तेनमच्चातीव सवक्रता ।
 वेसाकसुकपक्खादिदिने दृता विनिगता ॥
 तामलितियमारन्ह नावं ते जम्बुकोलीके ।
 ओरन्ह भूंप परिस्सु पत्वा द्वादसियं इति ॥
 अदंसु पाण्णाकारे ते वृता लाङःधिपरस्स ते ।
 तेसं महन्तं सवकारं लाङःपति अकाराय ।
 ते मग्मसिरमासस्स आदिचन्दोदये दिने ।
 अभिसितंच लङ्घःन्द अमच्च सामीभतिनो ॥
 धम्मसोकस्स वचनं वत्वा सामिहिते रता ।
 पुनो पि अभिसिञ्चिसु लङ्घःहितसुखे रतं ॥
- क) महेंद्रथेराविषयी सविस्तर माहीती लिहा.
- ड) खालील मराठी उतान्याचे पालित भाषांतर करा.
 पाच महीने सन्नानपुर्वक राहुन तो आमात्या आणि दुत वैशाख पक्षाच्या प्रतिपदेला पाटली पुत्र येथून निघाले. ताम्रालिप्ति येथून नावेत बसून ते जम्बुकोल या ठिकाणी उत्तरले मग द्वादशिच्या दिपसी राजाचे दर्शन घेतले. राजाला दिलेल्या भेटीच्या सर्व वस्तु समर्पित केल्या. राजासाठी दिलेल्या सर्व वस्तु दुताने राजास अर्पण केल्या. लंकेच्या राजानेही खूप मोठा सत्कार केला.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

नानादेसप्पसादवण्णना. नानाप्रदेशाचे वर्णन लिहा.

किंवा

महिन्दागमनवण्णमा. महेंद्रराचे गमन यावर माहीती लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

नगरप्पवेसनवण्णना नगर प्रवेशाचे सविस्तर वर्णन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Pali) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
विपस्सना अभ्यास (MA17408)

Day & Date: Thursday, 21-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुळा लिहा.**16**

- 1) विपस्सना भावनेत प्रथम कशाचा अभ्यास केला जातो?

अ) धम्माचा	ब) आनापान सतिचा
क) अशुभ चित्ताचा	ड) कायगताचा
- 2) आनापान सति मध्ये 'अपान' या शब्दाचा अर्थ काय होतो?

अ) वर	ब) अपाय
क) श्वास घेणे	ड) श्वास सोडणे
- 3) बोधिसत्त्व सिध्दार्थाने सातवे ध्यान कोणाकडून शिकले?

अ) मृगु ऋषीकडून	ब) आहारकालामकडून
क) उद्दक राम पुत्ताकडून	ड) कोणाकडूनही नाही
- 4) सब्बो पाज्जलितो ——, सब्बो लोको पकम्पितो।

अ) जलं	ब) जहंतं
क) लोको	ड) पजो
- 5) उपज्जित्वा, निरुज्जन्मि तेसं वूपसमो ——।

अ) सति	ब) सुख्ये
क) सन्ति	ड) सतं
- 6) भारताबाहेर रंगून येथे प्रथम विपस्सना कोण शिकवत होते?

अ) भदन्त लैडी सयाडो	ब) आचार्य सयातैजी
क) सयाजी ऊ बा खिन	ड) आचार्य सत्यनारायण गोयन्का
- 7) इगतपुरी येथील विपस्सना केंद्राचे नाव काय आहे?

अ) पॅगोडा	ब) धम्मगिरी
क) धम्मखेत	ड) धम्मवाहिनी
- 8) किती प्रकारच्या वेदना आहेत?

अ) तीन	ब) चार
क) पाच	ड) सहा
- 9) सुखद गोष्टींनी मोहून जाणे, दुःखद गोष्टीनी व्याकुळ होणे ही मनाची कोणती अवस्था होय?

अ) सम	ब) विषम
क) उपेक्षित	ड) मोहित-दुःखित

- 10) किती प्रकारे क्रमाने क्षांति प्राप्त होते?

 - अ) 10
 - ब) 20
 - क) 30
 - ड) 40

11) मानवी जीवनात कोणत्याही समस्येचे मूळ कशात असते?

 - अ) संसारात
 - ब) आचरणात
 - क) मनात
 - ड) दुःखात

12) भावनेत कोणत्या दोन प्रमुख शिकवणुकीचा समावेश आहे?

 - अ) समाधि व प्रज्ञा
 - ब) शील व समाधि
 - क) शील व प्रज्ञा
 - ड) मन व प्रज्ञा

13) 'आनापान' हा शब्द कोणत्या भाषेतील आहे?

 - अ) मराठी
 - ब) हिंदी
 - क) पालि
 - ड) संस्कृत

14) खरी प्रज्ञा कोणती?

 - अ) श्रुतमय प्रज्ञा
 - ब) बौद्धिक प्रज्ञा
 - क) भावनामय प्रज्ञा
 - ड) सम्यकदृष्टी

15) भ. बुधांनी किती प्रकारचे सम्यक प्रयत्न सांगितले आहेत?

 - अ) दोन
 - ब) तीन
 - क) चार
 - ड) पाच

16) भावनेच्या अभ्यासाची पहिली पायरी कोणती आहे?

 - अ) वितर्क
 - ब) विचार
 - क) सम्यक प्रयत्न
 - ड) शिल

प्र.2 पृढील प्रश्नापैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

16

- अ) 'भावना' याविषयी थोडक्यात लिहा.
ब) विपस्सनाचार्य सत्यनारायण गोयन्का यांच्याविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
क) धम्मानुपस्सना म्हणजे काय?
ड) उपेक्षा म्हणजे काय? थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
इ) अनात्मानुपस्सना म्हणजे काय?
ई) भ. बुद्धांनी विपस्सना साधनेसाठी कोणते आलंबन स्विकारले आणि का?

प्र.३ पुढील प्रश्नांपैकी कोणतेही दोन प्रश्ना सोडवा.

16

- अ) सम्यक प्रयत्न आणि विपस्सना यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
ब) तीन लक्षणांचे संक्षिप्त विवरण द्या.
क) मानसिकता आणि विपस्सना यांची तुलना स्पष्ट करा.
ड) विपस्सना म्हणजे काय? स्पष्टीकरण द्या.

- प्र.4** कशाप्रकारे क्रमाने क्षांति प्राप्त होते आणि नियमानुसार धम्म प्रवेश होतो? याचे सविस्तर वर्णन करा. **16**

किंवा

विपस्सनेचा उगम व विकास याविषयी सविस्तर लिहा.

- प्र.5** मानवी जीवनात ध्यान का आवश्यक आहे? ध्यानामुळे होणारे फायदे याविषयी सविस्तर चर्चा करा. **16**